

Учебна програма по литература за XII клас – задължителна подготовка

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядра на учебно съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
Ядро 1: Социокултурни компетентности	<p>Стандарт 5:</p> <p>Притежава диференцирани знания за своята национална и културна идентичност.</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p>Ученикът разбира:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Етапите в историческото развитие на България след Първата световна война и свързаните с тях културно-исторически феномени, като отчита факторите, определящи своеобразието и многообразието на всеки етап. 2. Проблема за взаимодействието между национално, социално и универсално. 	<p>Учениците трябва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да разбират новите тенденции в развитието на българската литература: <ul style="list-style-type: none"> – отношението между национално, социално и общочовешко; – личностната идентичност – кръстопът на социални, национални и универсални ценности и модели; – социалното и универсалното – „за“ и „против“ националното. 	<p>национално, универсално и социално в литературата</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да откриват в съдържанието на изучаваните творби сблъсъците между националното, социалното и общочовешкото и да коментират как те допринасят за формирането на културната ни идентичност. 2. Да коментират актуалността и валидността на тези сблъсъци в наше време. 	
Ядро 2: Литературни компетентности	<p>Стандарт 1:</p> <p>Притежава системни знания за строежа и функционирането на художествената творба, умее свободно да навлиза в изучаваните произведения и си служи непротиворечиво със специфична литературоведска терминология.</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p>Ученикът:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Отчита обществените и културни функции на художествената творба. 2. Открива смисловите и комуникативни аспекти на литературната творба. 	<p>Учениците трябва :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да разбират: <ul style="list-style-type: none"> – спецификата на естетическия и обществен характер на литературата; – основни естетически категории; – ролята на литературата за естетическото усвояване на българската действителност; – връзката между социално-историческата и литературната проблематика. 2. Да отчитат ролята на смисловите и комуникативните аспекти на литературната творба: 	<p>свободен стих,</p> <p>предметна поезия</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да се запознаят със същността и съдържанието на литературоведските понятия и общите характеристики на литературата като изкуство. 2. Да анализират и откриват основните аспекти на литературната творба: идейно-художествено внушение, теми, мотиви, композиция, образи на героите, художествен език. 3. Да осмислят ролята на поетическия език и стихосложението за формиране на художествения смисъл и въздействие на творбата. 	

	<p>3. Осмисля промените в поетичния език и разрушаването на традиционната поетическа структура като израз на новите естетически търсения на епохата.</p>	<ul style="list-style-type: none"> – проблема за художествената условност; – знаковия характер на литературата; – отношението автор–герой–читател. <p>3. Да разбират някои основни понятия на поетиката:</p> <ul style="list-style-type: none"> – жанр; – текстови структури и структурни елементи на художествената творба; – поетически език на художествената творба. 			
	<p>Стандарт 4: Познава развитието на българската литература като част от европейския литературен процес и националната обществена и културна история (според програмата за учебно съдържание на първо равнище).</p> <p>Очаквани резултати: Ученикът познава:</p> <p>1. Българската литература между двете световни войни</p> <p>1.1. Христо Смирненски „Да бъде ден!“</p> <p>1.2. Гео Милев „Септември“</p>	<p>Учениците трябва:</p> <p>1. Да познават основните тенденции в развитието на българската литература между двете световни войни.</p> <p>1.1. Социалната дисхармония в света мотивира утопите за нов социален ред.</p> <ul style="list-style-type: none"> – подчиняване на символистичната поетика на нови естетически задачи. <p>1.2. Развитие на социалните утопии в експресионистичния възглед за света:</p> <ul style="list-style-type: none"> – социалните основания и естетическото случване на бунта (опозицията „варварство – цивилизация“); – включване на всички стилистични пластове на езика в поезията („оварваряване“ на поезията). <p>1.3. Развитие на поетическия език от символистична поетика към естетизиране на предметното и</p>	<p>утопия</p> <p>експресионизъм</p> <p>предметна естетика</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <p>1. Да се запознаят с основните произведения от развитието на българската литература в периода между двете световни войни и да коментират основните културно-исторически и художествени проблеми, разработвани в тях.</p> <p>2. Да анализират новите посоки в литературния процес:</p> <p>2.1. Да коментират литературните явления в съпоставка на автори и произведения от българската и европейската литература.</p> <p>2.2. Да разширяват, задълбочават и надграждат знанията си чрез детайлизиране на уменията за анализ и интерпретация.</p>	<p>1. Да осъзнават взаимовръзката между историческите събития и литературния процес; между националното, социалното и общочовешкото и темите и проблемите в литературата.</p> <p>2. Да използват знанията си по история и философия, за да съпоставят научното тълкуване на историческите факти и тяхната художествена</p>

	<p>1.3. Атанас Далчев – лирика 1.4. Елисавета Багряна – лирика „Вечната и святата“</p> <p>1.5. Йордан Йовков Военна проза „Вечери в Антимовския хан“, „Песента на колелетата“, „Женско сърце“, „Старопланински легенди“</p> <p>1.6. Никола Вапцаров – лирика</p> <p>2. Българската литература след Втората световна война</p> <p>2.1. Димитър Димов „Тютюн“</p> <p>2.2. Димитър Талев „Железният светилник“</p> <p>2.3. Емилиян Станев, „Антихрист“ или Генчо Стоев, „Цената на златото“ – по избор</p>	<p>земното.</p> <p>1.4. Българската проза между двете войни в търсене на духовни и естетически ценности: – култ към доброто и красотата в живота; – естетизиране на миналото в легендарен план.</p> <p>1.4. Нов етап в развитието на революционния утопизъм: – утопията за постигане на световна справедливост; – нравственият идеализъм и поетическите идеи за постигането на социална хармония на човешкото битие; – нова поетика – утвърждаване на езика на ежедневието като характеристика на поетическия изказ.</p> <p>Учениците трябва:</p> <p>2. Да познават основните тенденции в развитието на българската литература след Втората световна война:</p> <p>2.1. Литературата като жертва на идеологическия догматизъм, пропагандата и липсата на свобода. 2.2. Създаване на ценности въпреки догмите и идеологическата цензура: – нови социални светове в литературата; – опит за широкомащабно, но тенденциозно изображение на близкото минало; 2.3. Художествено преосмисляне на българската история. 2.4. Философски аспекти на</p>	<p>антитеза, контраст</p> <p>идеологически догматизъм, цензура</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <p>1. Да се запознаят с основните произведения от развитието на българската литература след Втората световна война и да коментират основните културно-исторически и художествени проблеми, разработвани в тях. 2. Да анализират новите посоки в литературния процес. 3. Да коментират литературните явления в съпоставка на автори и произведения от българската и европейската литература.</p>	<p>интерпретация.</p>
--	---	--	--	---	-----------------------

	<p>3. Съвременна българска поезия – автор по избор и/или обзор.</p> <p>4. Съвременна българска проза – автор по избор и/или обзор</p> <p>5. Съвременна българска драма – автор по избор и/или обзор</p>	<p>историческото битие.</p>			
<p>Ядро 3: Социокултурна и литературна компетентност: общуване с художествената творба</p>	<p>Стандарт 1: Ситуира изучавана литературна творба в породилата я културна система и я анализира в съответствие с присъщата и културна ѝ художествена норма.</p> <p>Очаквани резултати: Ученикът: 1. Разбира връзката между развитието на българската литература и европейския литературен процес. 2. Разбира същността на отделните художествени школи. 3. Може да ситуира изучаваната творба в нейния естествен социокултурен и художествен контекст.</p>	<p>Учениците трябва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да разберат процеса на преосмисляне на обществените и духовните стойности след Първата световна война в Европа. 2. Да анализират отражението в литературния процес на крушението на стремежите към национално обединение на България. 3. Да осмислят причините за възникването и разпространението на нови идеологии – измамни утопии с жестоки исторически последици. 4. Да откриват и коментират връзката между развитието на европейския художествен процес и търсенията на българската литература. 5. Да обосноват причините за връщане на литературата към социалното, към проблемите на ежедневието, към търсене на общочовешкото в ежедневието и конкретното. 6. Да осмислят начина за създаване на ценности въпреки сковаващите догми и идеологическа цензура след Втората световна война. 	<p>модернизъм, „предметна“ поезия, „социалистически реализъм“</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да проблематизират откритите в изучаваната творба идеи и да ги съотнасят с проблемите на социокултурната ситуация, породила произведението. 2. Да съотнасят и неизучавани произведения към определено литературно направление и да мотивират становището си. 	

	<p>Стандарт 2: Извлича художествения смисъл на конкретно литературно произведение във връзка с неговото място в творчеството на писателя, в развитието на школата или направлението и в общочовешки план.</p> <p>Очаквани резултати: Ученикът:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Извършва анализ на изучавана литературна творба. 2. Посочва връзката между открития художествен смисъл на творбата и основните хуманитарни проблеми в творчеството на автора и проблемите на българското общество в различни етапи от неговото развитие. 3. Посочва трайните общочовешки ценности, проблематизирани в творбата. 	<p>Учениците трябва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да задълбочат уменията си за извършване на литературен анализ, като: <ul style="list-style-type: none"> – проблематизират откритите структурни и тематични особености на творбата във връзка с основната хуманитарна проблематика на епохата; – свързват особеностите на творбата с характерните за епохата художествени и естетически норми; – отчитат влиянието на индивидуалния стил. 	<p>обществена хуманитарна проблематика и въздействие на литературата,</p> <p>особености на художествената норма и обществена функция на литературната творба</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да откриват в проблематиката на разглежданата творба характерните за епохата хуманитарни проблеми. 2. Да съпоставят естетическите особености на различните литературни направления и да коментират и обясняват различията в тях с оглед на връзката им с породилия ги социокултурен контекст. 	
	<p>Стандарт 3: Извършва самостоятелен подбор на четива и използва популярни информационни източници за книжовната продукция. Мотивира индивидуалния си читателски избор, като посочва актуалната за него проблематика и съдържание, увлекателност на сюжета, рецептивни нагласи по отношение на различни жанрове, автори и пр.</p> <p>Очаквани резултати: Ученикът развива уменията си за самостоятелен подбор на четиво.</p>	<p>Учениците трябва да развиват уменията си за самостоятелен подбор на четиво и за мотивиране на индивидуални читателски предпочитания.</p>	<p>информационни източници,</p> <p>мотивация на читателския избор</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да контактуват постоянно с популярни източници на информация за книжовната продукция (традиционни и електронни). 2. Да избират самостоятелно четива и да получават консултации за това от учителя или от други специалисти – литературни критици и пр. 3. Да разговарят по проблеми, засегнати в книги, които са чели по самостоятелен избор, и да мотивират читателските си предпочитания. 	<p>Използват знанията и уменията си, получени в часовете по информационни технологии, за ползване на съвременни информационни източници.</p>

	<p>Стандарт 4:</p> <p>Открива и коментира връзката между художествения смисъл на литературното произведение и житейските проблеми, които стоят пред личността.</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p>Ученикът:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Открива в изучаваните произведения онези общи хуманитарни принципи, които са валидни и до днес, независимо от промените в историческото развитие на обществото. 2. Формулира съществените хуманитарни проблеми, стоящи пред съвременните общества и индивиди, и свързва тези проблеми с трайните хуманитарни ценности, открити в анализирания творби. 	<p>Учениците трябва :</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да задълбочат уменията си за литературен анализ и интерпретация: <ul style="list-style-type: none"> – да познават различни видове аналитични техники; – да умеят да подчинят анализа на конкретната литературна творба на определена тема; – да разчитат проблематиката на дадена художествена творба както в контекста на породилото я време, така и в диалог със съвременното. 2. Да умеят да проследяват трансформацията на определени мотиви и идеи в различните етапи от историческото развитие на литературата. 3. Да схващат литературния процес като непрекъснат диалог на теми и идеи. 		<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да откриват актуална проблематика в изучаваните творби и да я съпоставят с образци на съвременното изкуство. 2. Да дискутират по хуманитарни въпроси, свързани с откритите в произведението обществени и човешки проблеми. 	
<p>Ядро 4:</p> <p>Социокултурна и литературна компетентност:</p> <p>създаване на изказвания и писмени текстове</p>	<p>Стандарт 5:</p> <p>Владее структурата на литературно-интерпретативното съчинение и на есето с хуманитарна проблематика и изпълнява специфичен литературен тест за проверка на компетентности.</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p>Ученикът задълбочава знанията и развива уменията си за написване на литературноинтерпретативно съчинение и есе.</p>	<p>Учениците трябва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да задълбочат знанията си и развият уменията си за адекватна композиционна постройка на изказването или писмения текст. 2. Да усъвършенстват уменията си за анализ и интерпретация. 3. Да формулират и аргументират в устно изказване или в писмен текст собствено становище за проблематиката в дадена художествена творба или творчеството на даден поет. 	<p>цитат,</p> <p>позоваване,</p> <p>композиция,</p> <p>анализ,</p> <p>интерпретация</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да анализират чужди литературни интерпретации и есета на литературна тема и да създават план за свои по зададена тема. 2. Да анализират и интерпретират изучаваните в клас литературни произведения. 3. Да пишат литературноинтерпретативно съчинение и есе по тема, избрана от тях или по зададена тема. 4. Да анализират допуснатите грешки. 	

Учебна програма по литература за XII клас – задължителноизбираема непрофилирана и задължителноизбираема профилирана подготовка

Колона 1	Колона 2	Колона 3	Колона 4	Колона 5	Колона 6
Ядра на учебно съдържание	Очаквани резултати на ниво учебна програма	Очаквани резултати по теми	Основни нови понятия (по теми)	Контекст и дейности (за цялото ядро и/или за цялата програма)	Възможности за междупредметни връзки
Ядро 1: Социокултурни компетентности	<p>Стандарт 1:</p> <p>Коментира при анализ на литературна творба възлови хуманитарни проблеми, породени от нарушаването на универсалната ценностна система.</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p>Ученикът:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Разбира същността на основните конфликти в изучаваните произведения и техния хуманитарен смисъл. 2. Съотнася конфликтите на национална, класова и др. основа към универсалните човешки ценности и тълкува тяхната валидност. 	<p>Учениците трябва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да разбират, че художествените конфликти отразяват дилемите на времето. 2. Да осъзнават, че художествените конфликти надхвърлят границите на епохата и придобиват универсален и общочовешки смисъл. 	<p>универсална хуманитарна ценност,</p> <p>социална утопия</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да се запознаят със съдържанието на изучаваните творби и да коментират възловите нравствени конфликти в тях, извличайки характерните за епохата идеи за човека и обществото. 2. Да откриват трайното и непреходното в литературата. 	
	<p>Стандарт 2:</p> <p>Анализира проблемите, възникнали при сблъсък между различни човешки общности, или проблемите, възникнали при противопоставянето на човешката общност с универсалните ценности.</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p>Ученикът разбира:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Идеите и културните основания за сблъсъците между ценностните системи на различните човешки общности (етнически, национални, класови). 2. Последниците от сблъсък на ценностите, изповядвани от дадена човешка общност, с универсалните ценности. 	<p>Учениците трябва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да разберат, че сблъсъците между човешките общности имат миросгледна и ценностна основа. 2. Да изградят разбиране, че доброто и правилното на всяка общност често пъти противоречи на представите на другата. 3. Да разберат, че при решаване на своите проблеми човешките общности често пъти възприемат ценностни ориентири, които не напълно хармонизират с универсалните: – етническите и националните сблъсъци и нарушените 	<p>конфликт в литературата</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да анализират и коментират основните конфликти в литературата и да ги съпоставят със своя личен опит, както и с основните хуманитарни идеи на съвременността. 	

		универсални ценности; – класовите сблъсъци и нарушените универсални ценности.			
	<p>Стандарт 3:</p> <p>Разбира и коментира в анализа на различни художествени или житейски ситуации основните ценности на цивилизацията от Новото време: отговорност и търпимост. Извежда от изучени литературни творби проблеми, засягащи въпросите на индивидуалния избор, мотивирани от нормите на хуманитарната ценностна система. Проблематизира понятия като свобода и необходимост, престъпление и наказание, разум и морал.</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p>Ученикът открива и анализира в произведенията на българската литература проявлението на основните ценности, изложени в стандарта.</p>	<p>Учениците трябва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да разбират проявлението на хуманитарните принципи отговорност и търпимост. 2. Да проблематизират в различни ситуации проявлението на понятията като свобода и необходимост, престъпление и наказание, разум и морал. 3. Да овладеят хуманитарни принципи чрез изучаваните произведения. 	<p>отговорност и търпимост,</p> <p>разум и морал в литературата,</p> <p>свобода и необходимост,</p> <p>престъпление и наказание</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да задълбочават знанията си за основните понятия в хуманитарната ценностна система. 2. Да откриват в анализ на отделни художествени творби как тези основни ценностни ориентири се проблематизират. 3. Да проблематизират тези основни понятия, изхождайки от своя личен и обществен опит. 	<p>В съпоставка с изученото по философия да затвърдят знанията си за основните понятия и принципи на хуманитарната ценностна система.</p>
	<p>Стандарт 4:</p> <p>Открива в развитието на българската литература различни фази от формирането на българската национална идентичност.</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p>Ученикът разбира:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Различните разрешения на проблема за националната и културна идентичност. 2. Конфликтния път на развитието на националната и културна идентичност като сблъсък между различни идеи за ценностите на 	<p>Учениците трябва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да осмислят стремежа за постигане на универсалните ценности на човешката духовност, неограничаван от национални или социални рамки. 	<p>национална културна идентичност и универсална хуманитарна ценност</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да се запознаят с основни произведения на българската литература и да коментират проблемите за сложните взаимоотношения между национално, социално и универсално. 	

	обществото и човека. 3. Основните идеи на българската литература, свързани с изграждането на културната идентичност.				
Ядро 2: Литературни компетентности	<p>Стандарт 1:</p> <p>Характеризира жанровата специфика и поетиката на изучените произведения. Характеризира персоналната система с оглед на различните функции, изпълнявани от героите в структурата на текста. Обяснява ролята на художествения език за цялостното художествено внушение. Разбира особеностите на различните видове стихосложение.</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p>Ученикът:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Разбира особеностите на художествения език в анализираното произведение. 2. Тълкува жанровата природа на изучаваното произведение. 3. Познава развитието на персонажната система в българската литература и може да определи кои основни типове герои действат в анализираното произведение. 	<p>Учениците трябва да:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Задълбочат знанията си по проблемите на художествения език във връзка с анализа на изучаваните произведения: <ul style="list-style-type: none"> – особеностите на сюжета и фабулата; – особеностите на използваните изразни средства; – стихова организация. 2. Задълбочат знанията си за жанровата система на българската литература. 3. Задълбочат знанията си за типовете персонажи и ги прилагат в анализа на конкретна художествена творба. 	персонажна система ритмични схеми	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да се запознаят с основните произведения от развитието на българската литература и да коментират основните културно-исторически и художествени проблеми, разработвани от тях. 2. Да проследят развоя на литературния процес в неговата последователност и вътрешна обвързаност. 3. Да си изясняват литературните явления в съпоставка на автори и произведения от българската и европейската литература. 	
	<p>Стандарт 2:</p> <p>Познава основните характеристики на изучените литературни направления/школи и техните върхови художествени постижения.</p> <p>Очаквани резултати:</p>	<p>Учениците трябва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да познават художествения език на българската литература между двете световни войни. 2. Да разбират мотивите, определящи търсенето на нов 		<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да се запознаят с най-важните особености на отделните направления и школи и да прилагат знанията си в анализа на изучаваните творби. 	

	<p>Ученикът познава:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Тенденциите на развитие на българската литература между двете световни войни. 2. Развитие на поетиката в съвременната българска литература. 	<p>художествен изказ в съвременната литература.</p>			
	<p>Стандарт 4: Познава развитието на българската литература като част от европейския литературен процес и националната обществена и културна история (според програмата за учебно съдържание на второ равнище). Очаквани резултати: Ученикът познава:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Българската литература между двете световни войни <ol style="list-style-type: none"> 1.1. Христо Смирненски „Децата на града“, „Зимни вечери“, „Да бъде ден!“, „На гости у дявола“, „Босоногите деца“ 1.2. Светослав Минков – разкази 1.3. Гео Милев „Фрагментът“, „Небето“, „Ад“, „Иконите спят“, „И свет во тме светитя“ 1.4. Никола Фурнаджиев „Пролетен вятър“ 1.5. Асен Разцветников „Жертвени клади“ 1.6. Антон Страшимиров „Хоро“, „Вампир“ Атанас Далчев – лирика, „Фрагменти“ Елисавета Багряна – лирика „Сърце човешко“, „Звезда на моряка“ 	<p>Учениците трябва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да разбират тенденциите на развитие на българската литература между двете световни войни <ol style="list-style-type: none"> 1.1 Социален реализъм: – преобразуване на символистичната образност; 1.2. Условното и фантастичното като елементи на социална сатира. 1.3. Експресионизъм – в търсене на нова поетика, отговаряща на духа на времето: – включване на всички стилистични пластове на езика в поезията („оварваряване“ на поезията); – експресионизъм в прозата. 1.4. Появата и утвърждаването на предметната естетика като израз на приземеното битие на човека. 	<p>диабололизъм</p> <p>гротеска, фантастично и реално</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да се запознаят с основните произведения от развитието на българската литература в периода между двете световни войни и да коментират културно-историческите и художествените проблеми, разработвани в тях. 2. Да анализират новите посоки в литературния процес. 3. Да коментират литературните явления в съпоставка на автори и произведения от българската и европейската литература. 	<p>Като използват знанията и уменията си, формирани в часовете по история и философия, да осмислят и коментират взаимовръзката между историческите събития и литературния процес; между националните, социалните и универсалните идеи и темите и проблемите в литературата.</p>

	<p>1.7. Йордан Йовков Военна проза „Ако можеха да говорят“</p> <p>1.8. Георги Караславов „Снаха“</p> <p>1.10. Никола Вапцаров „Моторни песни“ – циклична организация на поетическия светоглед</p> <p>2. Българската литература след Втората световна война</p> <p>2.1. Димитър Димов „Поручик Бенц“, „Осъдени души“ (роман по избор)</p> <p>2.2. Димитър Талев „Преспанските камбани“, „Илинден“, „Гласовете ви чувам“</p> <p>3. Съвременна българска поезия – автор по избор и/или обзор</p> <p>4. Съвременна българска проза – автор по избор и/или обзор</p> <p>5. Съвременна българска драма – автор по избор и/или обзор</p>	<p>1.5. Българската проза в търсене и утвърждаване на духовните и естетическите ценности: – култ към доброто и красотата в живота; – естетизиране на миналото в легендарен план.</p> <p>1.6. Социални и отвъдсоциални мотиви за разрушаване на човешките ценности.</p> <p>1.7. Нов етап в развитието на революционния утопизъм: – нова поетика; – връщане към проблемите и езика на ежедневието; – нравственият максимализъм и поетическите идеи за социална хармония.</p> <p>2. Създаване на ценности въпреки догмите и идеологическата цензура.</p>		<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да се запознаят с основните произведения от развитието на българската литература след Втората световна война и да коментират основните културно-исторически и художествени проблеми, разработвани в тях. 2. Да анализират новите посоки в литературния процес. 3. Да коментират литературните явления в съпоставка на автори и произведения от българската и европейската литература. 	
<p>Ядро 3: Социокултурна и литературна</p>	<p>Стандарт 1: Поставя изучаваната литературна творба в конкретен художествен</p>	<p>Учениците трябва: 1. Да полагат отделната художествена творба в</p>	<p>художествен контекст,</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност: 1. Да откриват в проблематиката на</p>	

<p>компетентност; общуване с художествената творба</p>	<p>контекст и коментира специфичните ѝ особености в съответствие с породилата я художествена практика на направлението или школата.</p> <p>Очаквани резултати: Ученикът:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Познава различните етапи от развитието на българския художествен процес. 2. Анализира произведения с оглед на тяхната поетика и стилистика. 3. Коментира връзката между строежа на творбата, художествения ѝ език и начините на възприемане и въздействие. 	<p>характерния за времето литературен контекст.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Да отчитат деформацията на универсалните ценности в контекста на каноните на социалистическия реализъм. 	<p>универсална ценност, социалистически реализъм</p>	<p>разглежданата творба характерната за епохата художествена норма.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2. Да коментира връзката между строежа на творбата, художествения ѝ език и начините на възприемане и въздействие. 	
	<p>Стандарт 2: Анализира художествена творба от гледна точка на различни интерпретаторски подходи. Коментира художествено произведение с оглед на спецификата на идейно-художествената му проблематика (водещи хуманитарни идеи, основни конфликти и техния ценностен смисъл, персонажите и тяхната роля при формиране на цялото художествено внушение на творбата, главните компоненти в структурата на творбата).</p> <p>Очаквани резултати: Ученикът:</p> <p>– извършва анализ на изучавана литературна творба съгласно заложените в стандарта параметри.</p>	<p>Учениците трябва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да интерпретират текста от гледна точка на основните художествени идеи на епохата и да коментират тяхното конкретно проявление в творбата. 2. Да съпоставят възможните смисли на творбата, съотнесени към пораждащия я контекст и към съвременното тълкуване. 3. Да интерпретират с оглед на възприемателско-въздействените очаквания: – анализират се комуникативните аспекти на творбата и връзката ѝ с определени възприемателски потребности. 3. Да анализира текста от гледна точка на „вътрешния“ строеж на мотивите и изразните средства. 4. Да тълкуват творбата с оглед на смисъла, постигнат от срещата между потенциала на творбата и 	<p>анализ, интерпретация, интерпретаторски подход, школа в литературознанието,</p> <p>„хоризонт на очакване“</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да се запознаят с принципите на различни интерпретаторски подходи и с някои образци от тях. 2. Да анализират и коментират връзката между строежа на творбата, художествения ѝ език и начините на възприемане и въздействие. 	

		контекста на възприемането. 5. Избор на изследователски подход.			
	<p>Стандарт 3:</p> <p>Мотивира индивидуалния си читателски избор, като посочва специфични художествено-естетически критерии (значимост на хуманитарната проблематика, стилни особености, принадлежност на автора към предпочитана литературна традиция и пр.).</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p>Ученикът мотивира читателски избор съгласно заложените в стандарта параметри.</p>	<p>Учениците трябва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да развият мотивация за четене. 2. Да изградят критерии за подбор на четиво. 		<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да разговарят за мотивите, които ги водят при избор на четиво. 2. Да коментират своя избор. 3. В разговор помежду си и с учителя да коментират хуманитарни проблеми и да търсят литература, която дава своеобразни отговори на тези проблеми. 	
	<p>Стандарт 4:</p> <p>Използва литературнокритически текстове и заема позиция спрямо изразените в тях идеи.</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p>Ученикът:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Показва осъзната необходимост от работа с литературнокритически текстове. 2. Умее да чете, като разбира гледната точка на автора и следи логиката на неговите аргументи. 3. Осъзнава, че както гледната точка, така и аргументацията изразяват само една възможна позиция спрямо творбата. 4. При несъвпадение с изразените от автора мнения аргументира възраженията си, като представя 	<p>Учениците трябва:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да знаят, че съществува богата традиция за анализ и интерпретация на художествената литература. 2. Да отчитат, че художественият текст може да формира множество смислови внушения и въздействия. 3. Да разбират, че литературнокритическият текст трябва да се чете само като едно възможно мнение. 4. Да знаят, че позоваването на литературнокритически анализ трябва да става само тогава, когато може да се заеме някаква позиция спрямо изказаното от автора (включително съгласие и подкрепа). 5. Да осъзнаят, че безразборното цитиране и 	<p>литературна критика, анализ и интерпретация, позоваване.</p>	<p>На учениците трябва да се даде възможност:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да се запознаят с най-представителните текстове на литературнокритическата традиция, интерпретиращи българската литература. 2. Да подлагат на дискусия изказаните от автора на литературнокритическия текст мнения. 3. Да формулират собствени мнения, облягайки се върху няколко прочетени литературно критически мнения. 	

	тълкуване, което според него отразява по-адекватно смисъла и въздействието на интерпретирания текст или проблем.	парафразиране на чужди мисли не е добър атестат за нашата способност да разбираме художествени творби.			
Ядро 4: Социокултурна и литературна компетентност, създаване на изказвания и писмени текстове	Стандарт 2: Практически владее някои основни литературнокритически жанрове (кратък отзыв за неизучавано произведение; анотации; кратка характеристика на автор). Очаквани резултати: Ученикът развива умения за написване на отзыв, анотация и характеристика на автор.	Учениците трябва да развият уменията си за писане на отзыв, анотация, характеристика на автор.	отзив, анотация, характеристика на автор	На учениците трябва да се даде възможност: 1. Да правят (устно или писмено) отзиви, анотации и характеристики на автор. 2. Да анализират постиженията си и да отчитат допуснатите грешки.	Овладяването на техниката на отзыва и анотацията е важно условие за работата по другите предмети и в живота.
	Стандарт 3: Владее базови реторически умения с цел повишаване въздействената ефективност на изказването си (виж ДООИ за УС по български език). Очаквани резултати: Ученикът прилага овладените съгласно програмата по български език реторически умения в монологични и дискуссионни изказвания на литературни и други теми.	Учениците трябва да усвоят: 1. Практическото прилагане на знанията и уменията за реторическа организация на изказванията.	реторика, реторически похват, въздействие на изказването	На учениците трябва да се даде възможност: 1. Да прилагат на практика наученото за реторическата организация на речта. 2. Да провеждат литературни дискусии, в които най-важният критерий е умението за убедително представяне на лична позиция.	Владеенето на убедителен начин на говорене е фундаментално умение за работата по всички предмети.
	Стандарт 4: Събира, анализира и съпоставя литературна информация от различни източници (научни съчинения, критически статии,	Учениците трябва: 1. Да развият уменията си за събиране на литературна информация. 2. Да следят развитието на новите	информация, информационни източници, организиране на информация	На учениците трябва да се даде възможност: 1. Да събират информация в съответствие с целите на своята работа. 3. Да си водят записки, конспекти и	Умението за събиране на информация и нейното организиране е

	<p>речници и енциклопедии, библиографски справочници и пр.), като я организира във вид, подходящ за конкретната задача.</p> <p>Очаквани резултати:</p> <p>Ученикът:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Умее да търси и намира специфична литературна информация. 2. Познава спецификата на всеки отделен вид съчинение и прави разлика между тях. 3. Знае къде да намери нужната му информация: – библиотеки, електронни средства за информация и пр.; 4. Умее да конспектира правилно с оглед на целите, заради които събира информация. 5. Организира информацията по различни признаци, така че лесно да си служи с нея. 	<p>технологии, при които много бързо се променя скоростта на обмен с източниците на информация и начините за работа с тях.</p> <p>3. Продължават да развиват уменията си за организиране на информацията по начин, най-подходящ за целта на работата.</p>		<p>картотеки.</p> <p>4. Да организират събраната информация според нуждите на своето изложение.</p>	<p>базово умение за работата по всички предмети.</p>
--	---	---	--	---	--